

Taalportfolio als begeleidingsinstrument in competentiegericht beroepsonderwijs

1 april 2010

Auteurs: Femmy Eerden-Koops, Margreet van Wijk-Sluyterman

Volume: 39

Nummer: 4

Pagina's: 51-60

Documenten

- [vonk_jrg39_036.pdf](#)

51 taalportfolio als begeleidings instrument in competentiegericht beroepsonderwijs femmy eerden koops margreet van wijk sluyterman een van de elementen in competentiegericht leren is het werken met een portfolio elke cursist legt een dossier aan met persoonlijke gegevens en bewijzen voor de vaardigheden die hij zij beheerst het regionaal opleidingscentrum roc1 landstede in zwolle is een van de centra die werken aan de implementatie van het portfolio het is wel even wennen maar dit sluit veel beter aan bij de opleiding die ik doe zegt daphne student van de opleiding sociaal cultureel werker de school heeft goed geluisterd naar de studenten en heeft de werkwijze veranderd aansluiten bij de manier van werken in de beroepsopleidingen dat was ook precies wat men voor ogen had bij de ontwikkeling van het taalportfolio voor het middelbaar beroepsonderwijs² dat binnen heel landstede gebruikt kan worden ³ an het begin van dit cursusjaar is van een taalbeleid voor nederlands en de een begin gemaakt met de imple moderne vreemde talen binnen het compe mentatie van het nieuwe taal tentiegericht leren de projectgroep bestaat portfolio in een aantal opleidin uit docenten van de verschillende locaties gen daarvoor hadden verschillende van landstede zodat de leden elkaar kun opleidingen al ervaring opgedaan nen ondersteunen bij het vormgeven van met taalportfolio s zowel docenten het taalbeleid bij de verschillende opleidin moderne vreemde talen als docenten gen en locaties nederlands bij verschillende opleidin gen hadden de afgelopen jaren niet stilgeze ten vooral bij talige opleidingen bijvoor beeld bij de toeristische opleidingen was er een taalportfolio voor al veel werk verricht op basis van het raam nederlands en de moderne werk moderne vreemde talen liemberg vreemde talen 2001 hadden taaldocenten checklists ont wikkeld bij de taalvaardigheden zij hadden in de lijn van een taalbeleid voor nederlands situaties uit bijvoorbeeld de hotelbranche en de moderne vreemde talen liggen ook opgenomen in de checklists de gezamenlijke scholingen en trainingen die we organiseren voor alle talendocenten intussen was een talen-

projectgroep begon waaronder het beoordelen van taalpro-
n en met het vormgeven
en implementeren ducten aan de hand van het europees april 2010 nummer 4 39e
jaargang 52 referentiekader nederlandse taalunie past bij deze manier van werken
dat houdt 2008 dankzij dit europese kader kunnen in dat de studenten opdrachten
maken in de we ook ervaringen en materialen uitwisse beroepsopleiding waarin
de talen geinte len gezien de vormen van samenwerking greerd zijn om die taken
goed te kunnen tussen de talendocenten die in de praktijk al uitvoeren volgen ze
workshops en trainin zijn ontstaan lag het voor de hand om ook gen maar daar-
naast zijn er momenten samen te werken voor het ontwikkelen van waarop ze in
groepjes oefenen met spreek een taalportfolio waarin de studenten zowel
vaardigheid en gemaakte opdrachten hun nederlands kunnen documenteren als
bespreken als docenten samenwerken in ook de andere taal of talen die ze willen
een talencentrum waarin ze bijvoorbeeld leren engels en nederlands combineren
kunnen ze in kleinere groepjes werken door deze de talenprojectgroep heeft eerst
geinventarierd manier van werken is het ook mogelijk om riseerd wat er al in de teams
ontwikkeld de begeleiding van de portfolio s te organi was toen in december 2007
het raamwerk seren nederlands bohnenn e a 2007 gepubli ceerd werd hadden we
de beschikking over documenten die de basis vormden voor een taalportfolio 4 we
hebben veel materiaal een abstracte papierwinkel bekeken en gebundeld vervol-
gens is er in overleg met collega s beoordeeld welk om te voorkomen dat de stu-
denten het materiaal bruikbaar was om breder in te zet portfolio alleen maar bes-
chouwen als een ten tijdens een expertmeeting van het plat abstracte papier-
winkel wordt het bij de start form taal in het mbo in juni 2008 hebben meteen zo
concreet mogelijk gemaakt als we het model voorgelegd aan collega s uit studen-
ten starten met het portfolio hebben het land en commentaar gevraagd op de ze al
een paar bewijzen verzameld voor het opzet van de biografie en de checklists en
dossier ze vullen een deel van de biografie de korte handleiding bij het taalportfo-
lio in en ze krijgen de checklist aangeboden op het niveau waarop ze werken de in-
take toets heeft globaal aangegeven op welk niveau ze kunnen starten in het taal-
port wennen aan de werkwijze folio documenteren de studenten de anker daphne
moest er wel aan wennen daarmee punten en het eindni in het dossier van geeft
ze ook meteen aan wat een van de veau van de opleiding het portfolio passen
dilemma s is bij de start van het werken met vastgelegd in de taal allerlei soorten
een taalportfolio dat geldt natuurlijk niet profielen liemberg bewijzen zowel alleen
voor de studenten maar ook voor de meijer 2004 verzameld binnen docenten als
buiten de school de studenten hoeven het zinvol inzetten van het taalportfolio de
biografie maar een vraagt om maatwerk in de opzet en de orga keer in te vullen
de biografie bevat de ele nisatie van het taalonderwijs er is meer indi menten
waarvan uit ervaring is gebleken dat viduele begeleiding nodig daphne heeft ze
zinvol waren al te uitgebreid moet de zich goed gerealiseerd dat het taalportfolio
biografie niet zijn want dan is de klacht al 39e jaargang nummer 4 april 2010 53
gauw dat het te veel is of het nu gaat om studenten schatten zichzelf een versie op
papier of een digitale versie in toch altijd te hoog in het dossier van het portfolio
passen allerlei soorten bewijzen zowel verzameld binnen voor nederlands en voor
elke andere taal vul als buiten de school in de beroepspraktijk len de studenten

een aparte checklist in de verzamelde bewijzen worden door anderen checklist is uiteraard voor elke taal verschil dan de docenten getekend daarnaast bevat lend maar wel met dezelfde herkenbare het dossier ook producten die op school opbouw in hetzelfde format onze ervaring gemaakt en of beoordeeld zijn is dat studenten de checklists pas realistisch invullen als ze al gewerkt hebben aan de subvaardigheden die ze gaan aftekenen dus het is pas zinvol om de checklist lezen en schrijven kost de begeleiding niet teveel ven in te vullen als ze al een aantal opdrachten gemaakt hebben waarvoor ze informatie moesten verzamelen en verwerken als ze als docenten samenwerken om cursisten een aantal brieven geindividueel of in kleine groepjes te begelei schreven hebben vullen den is de begeleiding van het taalportfolio ze de checklist schrijven studenten vullen goed in te passen de begeleiding is in eer correspondentie in de checklists pas ste instantie de taak van de talendocenten realistisch in als ze al veel talendocenten werken in verschillende de docent engels legde gewerkt hebben aan teams en sommige kleine teams hebben de studenten van de de sub vaardig geen talendocenten in dat laatste geval opleiding mechatronica heden die ze gaan worden de talendocenten van andere teams de checklists voor nadat aftekenen ingeschakeld voor het maken en beoordelen ze een aantal assess van taken en opdrachten de coach van de ments hadden gedaan studenten moet daarbij inzicht hebben in de ze kregen de checklist van de vaardigheden vorderingen van de studenten en kunnen die ze nog moesten oefenen voor die oplei aangeven wat de student nog extra moet ding is het lezen en begrijpen van instructies oefenen bij de apparaten heel belangrijk de studen ten vonden het toch moeilijk om te zeggen het taalportfolio zou een onderdeel moeten wat ze nu zouden moeten gaan oefenen worden van het beroepsportfolio met zo n dat kwam onder meer doordat de voorbeel algemeen digitaal portfolio voor heel land den uit de checklist nog niet aangepast zijn stede is korte tijd geexperimenteerd maar aan de specifieke eisen van de opleiding dat heeft er nog niet toe geleid dat er een werkbaar portfolio beschikbaar is het port als de voorbeeldsituaties wel meteen her folio zoals we dat nu ontwikkeld hebben kenbaar zijn lukt dat al veel beter de beveil zou daar heel goed in passen enkele stligers in opleiding vonden in de voorbeeld denten van de opleiding beveiligers mbo situaties de formulieren en rapporten die ze niveau 2 hadden hun algemene papieren in hun dossier moesten opnemen dan krui beroepsportfolio zo goed op orde dat ze sen ze ook eerlijk aan wat ze moeilijk vinden daar het taalportfolio heel goed aan konden of nog niet gedaan hebben de opdrachten toevoegen waarmee ze konden oefenen lagen klaar april 2010 nummer 4 39e jaargang 54 dus ze konden meteen aan de slag het list een opleiding die daar nog niet zoveel gekozen format maakt dat de aanpassing ervaring mee heeft kan uitgaan van de aan de beroepssituatie heel goed te doen is voorbeelden die in dit portfolio staan en die geleidelijk vervangen door of uitbreiden met voorbeelden uit de opleiding de checklist op grond van ervaringen die teams hadden het dossier bewijzen met diverse checklists is gekozen voor de verzamelen in de beroeps opzet van de checklist van het portfolio nt2 praktijk en op school cinop nl projecten portfoliont2 deze opzet met de beschrijvingen van de subvaar in het dossier van het taalportfolio nemen digheden en daarbij de voorbeeldsituaties de studenten onder meer de

resultaten op bleek in de praktijk goed werkbaar zowel van de zogenaamde leerwerkprestaties docenten als studenten die met dit docu dat zijn integrale opdrachten waar we bij ment werkten zijn positief deze opzet van landstede mee werken voor de opleiding den ze helder en duidelijk als bijlage is een media vormgeving is er bijvoorbeeld een fragment van de checklist schrijven neder leerwerkprestatie met de volgende opdracht lands opgenomen⁵ in de linkerkolom staan studenten maken een filmpje dat bestaat uit de subvaardigheden handelingen beschre een virtuele rondleiding door het schoolge ven in de tweede kolom staan voorbeeldsi bouw daarbij wordt de begeleidende infor tuaties die bedoeld zijn om de subvaardig matieve tekst ingesproken of die komt als heden te verduidelijken het zijn illustraties ondertiteling in beeld zo laten de studenten en geen leerdoelen in de rechterkolommen zien dat ze in het engels iemand kunnen kunnen codes voor de opleidingen opgeno rondleiden en dat ze de woordenschat men worden de docent kan een paraaf zet beheersen om iemand de weg te wijzen in ten als de bewijzen van deze vaardigheden een gebouw ze verzamelen bewijzen van opgenomen zijn in het dossier spreken en schrijven terwijl ze aan het werk zijn op hun eigen vakgebied dat foto s en de lijst met voorbeeldsituaties kan worden filmpjes in het portfolio opgenomen kunnen aangevuld en veranderd wanneer een voor worden geldt natuurlijk ook voor de andere beeld niet relevant is voor een student kan opleidingen als bewijzen van vakgesprek dit vervangen worden door een ander voor ken voeren zijn ze bijzonder zinvol beeld dat wel relevant is de student en de trainer begeleider bespreken dit met elkaar elke opleiding kan andere accenten leggen zo is het voorbeeld van de servicemonteur voor de opbouw van het dossier aan de bij vakgesprekken b1 voor een medewerker hand van de voorbeeldsituaties in de check van een reisbureau niet zo betekenisvol dat lists voor de beveiligers mbo niveau 2 bij voorbeeld zou vervangen kunnen worden voorbeeld zijn brieven niet zo belangrijk ze door een situatie van een gesprek met een moeten wel een memo kunnen maken en klant aan de balie van een reisbureau een veel formulieren moeten ze correct kunnen opleiding met veel portfolio ervaring kan al invullen voor hen is ook het maken van een snel de taaltaken uit de specifieke projecten verslag relevant een eenvoudig verslag is opnemen als voorbeeldsituaties in de check een dienstrapport waarin ze noteren wat ze 39e jaargang nummer 4 april 2010 55 op een dag gedaan hebben veel uitgebrei een aantal opleidingen zou het portfolio der is een specifiek rapport waarin ze precies graag willen inzetten als voorwaardelijk voor moeten beschrijven wat de toedracht is bij de eindtoetsing daar is zeker de ruimte voor een ongeval of een incident op een bedrijf want binnen landstede is gekozen voor een venterrein voor hen is het voeren van methodemix waarin het taalportfolio een rol gesprekken met agressieve klanten een kan spelen de beoordelingen die de studen belangrijke vaardigheid ten in de praktijk verzameld hebben moeten wel bijzonder goed geborgd zijn van de inspectie voor dat we het portfolio als sum matieve toetsing zouden kunnen inzetten het taalportfolio als vinden we dat we er eerst examendossier meer ervaring mee moeten doen studenten hebben op dit moment vervult het portfolio in een beter inzicht in landstede vooral een rol in de formatieve met het taalportfolio zoals wat ze kunnen en toetsing de studenten verzamelen gege het er nu ligt zijn we beter nog

willen leren vens en bewijzen van wat ze geleerd heb in staat maatwerk te leve ben zowel binnen als buiten de school bij ren teams en opleidingen voorbeeld op een stage of van een kunnen het als begelei praktijkopdracht dat bespreken ze met hun dingsdocument inzetten en verder zijn ze vrij trainer begeleider die een deel van de hun eigen materiaal en methodes te kiezen bewijzen beoordeelt aan de hand van het studenten kunnen beter een keuze maken taaldossier kunnen student en docent vast om te werken aan de vaardigheden die voor stellen of de student toe is aan de eindtoet hen van belang zijn ze hebben een beter sen van de opleiding een proeve van inzicht in wat ze kunnen en nog willen leren bekwaamheid al dan niet in combinatie met voor de docenten is het nodig dat we nog andere vormen van assessments of toetsen veel trainingen en uitwisselingen organiseren de studenten en docenten die er nu mee in de praktijk betekent het dat de studenten werken vinden het handig en duidelijk al van een minimaal aantal bewijzen van zouden ze graag een digitale versie van het bepaalde vaardigheden moet kunnen bewij portfolio willen inzetten zen dat ze die beheersen de secretaresses hebben dus onder andere een aantal brieven als begeleidingsinstrument blijkt het taal in hun dossier de beveiligers specifieke rap portfolio dus heel goed te passen bij het porten en formulieren en studenten van competentiegericht leren zie ook de bij media en vormgeving filmopnames studen drage van ludo heylen elders in deze vonk ten vinden het fijn als ze niet op een moment nvdr rr daphne vindt dat ze er pas in het beoordeeld hoeven te worden maar in de derde jaar mee kan gaan werken ze heeft loop van de tijd bewijzen kunnen verzamelen dus al snel ervaren wat de meerwaarde van het taalportfolio is in haar opleiding femmy eerden koops margreet van wijk sluyterman roc landstede zwolle van wijk planet nl april 2010 nummer 4 39e jaargang 56 noten 1 een regionaal opleidingscentrum roc is een nederlandse onderwijsinstelling die opleidingen voor vol en deeltijds beroepsonderwijs basiseducatie voortge zet algemeen volwassenenonderwijs leerlingwezen en vormingswerk bevat de volwasseneneducatie is toegankelijk voor iedereen boven de 18 jaar studenten onder de 18 jaar moeten hun opleiding binnen het voortgezet onderwijs afronden bron taalluniversitysum.org onderwijs termen 2 het middelbaar beroepsonderwijs mbo is een vorm van voortgezet onderwijs het mbo behoort tot de tweede fase van het voortgezet onderwijs duurt vier jaar en is bedoeld voor studenten van 16 tot 20 jaar er worden zowel algemene als beroepsgerichte vakken gegeven in het mbo stromen studenten door naar een baan of naar het hoger beroepsonderwijs het mbo leidt vooral op tot functies bij overheid handel en industrie type filiaalchef afdelingschef onderofficier in het leger etc opgelet het middelbaar beroepsonderwijs in nederland is in vlaanderen te vergelijken met het technisch secundair onderwijs tso bron taalluniversitysum.org onderwijs termen 3 dit is de licht aangepaste versie van een artikel dat verscheen in les nr 158 p 16 19 4 naast het raamwerk nederlands bohnenn e a 2007 het raamwerk nt2 dal derop e a 2002 het portfolio nt2 cinop.nl projecten portfoliont2 en het raamwerk moderne vreemde talen liemberg 2001 hebben we gebruik gemaakt van documenten die bij de portfolio s ontwikkeld waren namelijk de handleidingen en het stalenboek nt2 dalderop teunisse 2002 ook het document leren loopbaan en burgerschap gemeenschappelijk procesmanagement competentiegericht beroep-

sonderwijs 2007 hebben we erbij betrokken 5 we hebben checklists ontwikkeld voor schrijven en gesprekken voeren aan de hand van de niveaus van het europees referentiekader wie interesse heeft stuurt een e mail naar van wijk planet nl 39e jaargang nummer 4 april 2010 57 bibliografie bohnenn e jansen f kuijpers c thijssen r schot i stockmann w 2007 raamwerk nederlands nederlands in v mbo opleiding beroep en maatschappij s hertogenbosch cinop cinop brengtleren-totleven nl smartsite dws id 745 dalderop k liemberg e teunisse f red 2002 raamwerk nt2 s hertogen bosch cinop cito nl bve ve nt2 in nt2 cito raamwerk nt2 pdf dalderop k teunisse f 2002 stalenboek assessment nt2 s hertogenbosch cinop cinop nl projecten portfoliont2 docs 3 stalenboek assesment stalenb pdf gemeenschappelijk procesmanagement competentiegericht beroepsonderwijs 2007 leren loopbaan en burgerschap mbo2010 nl kwalificatiedossiers liemberg e m m v van kleef a 2001 raamwerk moderne vreemde talen in het secundair beroepsonderwijs s hertogenbosch cinop trefpunttalen kennisnet nl raamwerk mvt liemberg e meijer d red 2004 taalprofielen enschede nationaal bureau moderne vreemde talen nab-mvt nl publicaties 00012 nederlandse taalunie 2008 gemeenschappelijk europees referentiekader voor moderne vreemde talen leren onderwijzen beoordelen nederlandse vertaling van council of europe conseil de l europe 2001 common european framework of reference for languages learning teaching assessment taalunieversum org april 2010 nummer 4 39e jaargang bijlage checklist schrijven nederlands naam groep datum taal met deze checklist kun je twee dingen doen 1 je kunt vaststellen welk niveau van schrijven je ongeveer bereikt hebt in het nederlands 2 je kunt vaststellen wat je belangrijk vindt om te leren 58 zelftest neem de lijst door je kunt dat alleen doen of samen met iemand anders bekijk de taalhandelingen in de eerste kolom bedenk of je zou kunnen wat daar staat 39e jaargang nummer 4 april 2010 in de tweede kolom staan voorbeelden van situaties bij de taalhandelingen in de eerste kolom je kunt zelf meer voorbeelden bedenken van situaties die voor jou belangrijk zijn overleg met je taaltrainer zet aan de rechterkant van je formulier een kruisje bij wat voor jou geldt kun je het met gemak met moeite of nog niet hoe verder het niveau waarbij je de meeste keren hebt aangekruist dat kan ik maar met moeite geeft het beste aan waar je op dit moment bent in de ontwikkeling van je taalvaardigheid laat je beoordelen op dat niveau je zult in de lijst dingen tegenkomen die je nog niet goed genoeg kunt maar die voor jouw opleiding wel belangrijk zijn schrijf ze op dat geldt ook voor dingen die voor jou belangrijk zijn maar die niet in de lijst staan schrijf deze ook op je krijgt dan een over zicht van je leerdoelen voor de komende periode b1 schrijven nederlands subvaardigheid handeling voorbeeldsituaties code kan ik kan ik kan ik paraaf datum opleiding met gemak met moeite nog niet trainer 1 ik kan correspon deren a ik kan over allerlei onderwerpen in het dagelijks leven en werk chatten en e mails het gaat erom te kunnen vertellen sturen wat men heeft meegemaakt schrijven over gevoelens en over b ik kan een vriendin van wie de moeder dingen die gebeurd zijn het gaat is overleden een briefje schrijven waarin ik om het uitdrukken van meningen haar sterkte wens de komende tijd en gevoelens de stijl is eenvoudig c ik kan mee discussieren op een site op en bestaat uit veel korte zinnen en internet waar wordt gedis-cussieerd over vaste formules zelfgemaakte een onderwerp dat mij interesseert ik

kan zinnen zijn meestal kort en simpel een mailtje sturen waarin ik mijn mening geef 59 d ik zie een leuk vakantiebaantje in de krant ik schrijf een korte sollicitatiebrief e ik heb een rekening gekregen die niet klopt ik stuur de rekening terug en ik kan in een begeleidende brief schrijven waarom ik dat doe f ik wil tijdens mijn opleiding graag een gesprek voeren met mijn coach ik schrijf een briefje om een afspraak te maken en april 2010 nummer 4 39e jaargang leg daarin uit wat ik wil bespreken subvaardigheid handeling voorbeeldsituaties code kan ik kan ik kan ik paraaf datum opleiding met gemak met moeite nog niet trainer 2 ik kan formulieren invullen a ik kan notities berichten schrijven voor een berichten en aantekeningen maken schoolkrant of ander tijdschrift het gaat om dagelijkse routine prive werk b ik heb voor een studieopdracht een afspraak stage en opleiding het gaat om het met iemand uit een andere plaats door om stan overbrengen van eenvoudige informatie die digheden kan ik niet op tijd zijn ik kan een relevant is voor vrienden docenten en collega s mailtje schrijven om te zeggen dat ik later kom belangrijke punten moeten begrijpelijk c ik kan de tekst voor een korte power point overkomen presentatie schrijven d tijdens mijn stage krijg ik een formulier waarop ik voor mijn begeleider per dag moet opschrijven wat ik allemaal doe en wat ik daarvan vind ik vul het formulier elke dag in 3 ik kan verslagen werkstukken en a ik heb stage gelopen ik moet voor mijn samenvattingen maken stagebegeleider een stageverslag maken ik kan het gaat om het schrijven over gebeurtenissen in een model dat ik aangeleverd krijg beschrijf of activiteiten vanuit het werk of de opleiding ven wat ik allemaal heb gedaan wat ik heb geleerd en wat ik daarvan vond 60 de zinnen zijn kort en eenvoudig het verband tussen zinnen wordt duidelijk gemaakt door het b voor een werkstuk heb ik uit meerdere gebruik van woorden als en toen daarna bronnen informatie opgezocht ik kan deze omdat er worden weinig fouten gemaakt en informatie samenvoegen en samenvatten de lezer kan de tekst over het algemeen goed c tijdens mijn stage moet ik kinderen jongeren begrijpen observeren ik krijg een model voor een 39e jaargang nummer 4 april 2010 observatieverslag ik kan elke dag een kort verslag schrijven over de kinderen jongeren 4 ik kan vrij schrijven a een vriend in woont een half jaar in het het gaat om het schrijven van eenvoudige buitenland ik schrijf hem haar iedere maand teksten het gaat om korte zinnen en vaste een brief met wat ik de afgelopen maand heb formules het verband tussen zinnen wordt meegemaakt duidelijk gemaakt door het gebruik van b ik kan een gebeurtenis in mijn dagboek woorden als en toen daarna omdat de beschrijven lezer kan de tekst zonder moeite begrijpen c ik kan een collage een krant of muurkrant maken d ik heb een mooie film gezien ik kan opschrijven waar de film over ging en waarom ik hem zo mooi vind